

ग्रामीण कृषी मौसम सेवा
भारत मौसम विभाग
सुविड फाउंडेशन, रिसोड
वाशिम

हवामानावर आधारित कृषि सल्ला

दिनांक : 02-06-2026

वाशिम(महाराष्ट्र) साठी हवामान पूर्वानुमान - वर जारी :2026-06-02 (पुढील पाच दिवसांसाठी सकाळी ८:३० वाजेपर्यंत वैध)

हवामान घटक	2026-06-03	2026-06-04	2026-06-05	2026-06-06	2026-06-07
पर्जन्यमान (मिमी)	2.0	1.0	1.4	3.0	5.0
कमाल तापमान (अं.से)	40.4	40.5	40.6	40.7	40.8
किमान तापमान (अं.से)	21.0	21.1	21.2	21.3	21.4
सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	55	58	61	62	59
दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (टक्के)	23	24	24	27	27
वाऱ्याचा वेग(किमी/तास)	16	18	19	20	19
वाऱ्याची दिशा(अंश)	301	298	303	296	302
मेघाच्छादन (ऑक्ट)	3	3	5	5	4
चेतावणी	गडगडाटी वादळे आणि विजा, स्कॉल; मजबूत पृष्ठभाग वारे	चेतावणी नाही	चेतावणी नाही	गडगडाटी वादळे आणि विजा, स्कॉल; मजबूत पृष्ठभाग वारे	चेतावणी नाही

भविष्यवाणी सारांश:

• वाशीम जिल्ह्यात भारतीय हवामान विभाग, प्रादेशिक हवामान केंद्र नागपूरच्या जिल्हास्तरीय मूल्यवर्धित अंदाजानुसार पुढील ५ दिवस आकाश निरभ्र ते अंशिक ढगाळ राहून दिनांक दिनांक ०३ ते ०७ जून २०२६ दरम्यान तुरळक ठिकाणी (एक ते दोन) ठिकाणी खूप हलका ते हलका स्वरूपाचा पाऊस पडण्याची शक्यता वर्तविण्यात आली आहे.

हवामान चेतावणी (पुढील दिवशी 08:30 IST पर्यंत वैध):

दिनांक ०३ आणि ०७ जून २०२६ रोजी एक ते दोन ठिकाणी वादळी वाऱ्यासह (४०-५० किमी/तास), मेघगर्जना व विजांचा कडकडाट होण्याची शक्यता वर्तविण्यात आहे .

हवामान चेतावण्यांचे कृषीवरील संभाव्य प्रभाव आणि संबंधित एग्रोमेट सल्ले:

•मेघगर्जनेसह विजांचा कडकडामुळे पशुधन , शेतकरी किंवा शेतमजुरास इजा अथवा मृत्यू होऊ शकतो. वादळी वाऱ्यामुळे झाडांवरील फळांची गळ होऊ शकते, गोठा अथवा शेतात साठवलेला चान्याचे नुकसान होऊ शकते.
•पावसामुळे परिपक्व अवस्थेतील पिकाचे नुकसान होऊ शकते तसेच प्रत खराब होऊ शकते. ते पावसामुळे कृषी उत्पन्न बाजार समिती अथवा खुल्या बाजारामध्ये शेतकऱ्यांद्वारा विक्रीसाठी आणलेला शेतमाल पावसाच्या संपर्कात खराब होऊ शकतो.

कृषि सल्ला:

• मेघगर्जनेसह वादळ वारा व पावसापासून पशुधन व कुक्कुट पक्षांचे साठवलेले पशुखाद्य, चार व कडबा ई. प्लास्टिक/ताडपत्रीने झाकून ठेवावे. • खरीप लागवडीसाठी मिरची,टोमाटो आणि वांगी यासारखी भाज्यांची रोपवाटिका पेरणी करावी तसेच त्याआधी बियाण्यास ट्रायकोडर्मा जैविक बुरशीनाशकाने बीजप्रक्रिया करावी.

संक्षिप्त संदेश सल्ला:

सोयाबीन पिकाच्या पेरणीपूर्वी शेतकऱ्यांनी बियाण्याची उगवण क्षमता तपासून घ्यावी. उगवण क्षमता ७० टक्के पेक्षा जास्त असेल तरच बियाणे पेरणीसाठी वापरावे.

फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला:

फळे आणि भाजीपाला पिक	फळे आणि भाजीपाला पिक निहाय सल्ला
हळद	• स्थानिक हवामानाचा विचार करून हळद पिकाची लागवड करावी. • खात्रीशीर पाण्याची उपलब्धता असल्यास जूनच्या पहिल्या आठवड्यापर्यंत हळद लागवड पूर्ण करावी. •लागवडीसाठी पीडीकेव्ही वायगाव फुले स्वरूप, सेलेम, कृष्णा आणि राजापुत्री वाण वापरावेत. •लागवडीसाठी २२ ते २५ किंटल गड्डे बियाणे प्रती हेक्टरी या प्रमाणात वापरावे. •तसेच १०० किलो स्फुरद व १०० किलो पालाश द्यावे. • हळद पिकात लागवड करण्यापूर्वी प्रथम कंदमाशीच्या व कंदकुजीच्या प्रतिबंधाकरिता किनॉलफॉस २५ टक्के प्रवाही २० मिली अधिक कार्बनडायझीयम ५० टक्के पाण्यात विरघळणारी भुकटी १० ग्रॅम अधिक १० लिटर पाणी या प्रमाणात द्रावण तयार करून या द्रावणात प्रथम हळदीच्या पिकाच्या बेण्याची प्रक्रिया करावी.
पेरू	पेरूच्या लागवडीनंतर दुसऱ्या वर्षी जून महिन्यात १३०:७५:७५ ग्रॅम नत्र,स्फुरद व पालाश आणि २५ ग्रॅम प्रत्येकी अॅझॅटोबॅक्टेर,पी.एस.बी. आणि ट्रायकोडर्मा प्रती झाड या प्रमाणात अन्नद्रव्ये द्यावी.
टोमॅटो	• मागील आठवड्यातील अंशतःढगाळ वातावरणामुळे टोमॅटो पिकामध्ये करपा रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून असल्यास नियंत्रणासाठी मॅनकोझेब ७५ डब्लूपी. २५ ग्राम किंवा कॉपर ऑक्सिक्लोराईड ५०डब्लूपी. २५ ग्राम, १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणीकरावी. • टोमॅटो पिकामध्ये फुलकिडे आणि पांढऱ्या माशीच्या नियंत्रणासाठी थायमथोक्झाम २५ टक्के विद्याव्य दाणेदार ४ ग्राम किंवा डायमथोएट ३० टक्के प्रवाही १० मिली प्रती १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • टोमॅटो पिकाची रोपवाटिकेत पेरणी करण्यास सुरवात करावी.पेरणी करिता भाग्यश्री, धनश्री,, राजेश्री, फुलेराजा, पुसारुब्बी, रोमा, एस -१२०, पुसा अर्लि ड्वार्फ, पुसा गौरव या जातींची निवड करावी पेरणीपूर्वी बियाण्यास कॅप्टन ३ ग्रम किंवा कार्बनडेन्झिम २ ग्रम /किलो बियाणे या प्रमाणात बीजप्रक्रिया करावी. किंवा बियाण्यास ट्रायकोडर्मा याबुरशीनाशकाची बिजप्रक्रिया करून योग्य त्या अंतरावर ओळीत टाकावे.
वांगे	• मागील आठवड्यातील अंशतःढगाळ वातावरणामुळे वांगी पिकातील शेंडे व फळे पोखरणार्या अळीच्या व्यवस्थापनासाठी सायपरमेथ्रीन २५० % ई.सी. ३० मीली १० लीटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • वांगीवरील तुडतुडे, मावा व पांढरी माशी या किडींच्या नियंत्रणासाठी फेनप्रोपाथ्रिन ३० % ई.सी. ५ मिलि प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • वांगी पिकाची रोपवाटिकेत पेरणी करण्यास सुरवात करावी. पेरणीकरिता अरुणा, ए.के.एल .बी.-९, मांजरीगोटा, रुचिरा,प्रगती,पुसाक्रांती, फुलेहरित आणि कृष्णा, फुलेअर्जुन याजातींची निवड करावी पेरणीपूर्वी बियाण्यास कॅप्टन ३ ग्रम किंवा कार्बनडेन्झिम २ ग्रम / किलो बियाणे याप्र माणात बीजप्रक्रिया करावी.किंवा बियाण्यास ट्रायकोडर्मा या बुरशीनाशकाची बिजप्रक्रिया करून योग्य त्याअंतरावर ओळीत टाकावे

पशुधन विषयक निहाय सल्ला:

पशुधन विषयक	पशुधन विषयक निहाय सल्ला
गाय	•विजांचा कडकडाटासह मेघगर्जना होण्याची शक्यता लक्षात घेता गाय, म्हैस, शेळ्या, मेंढ्या व इतर पाळीव जनावरे मोकळ्या जागेत चरावयास सोडण्याचे टाळावे. •शेतकऱ्यांनी पावसाळ्यापूर्वी गोठा दुरुस्त करावा छताची छिद्रे बंद करावीत. गोठ्यात भोवती पाणी साचणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

पशुधन विषयक	पशुधन विषयक निहाय सल्ला
बकरा किंवा बकरी	• शेळ्यांना पायखुरी/तोंडखुरी, घटसर्प आणि आंत्रविषार टाळण्याकरिता पशुवैद्यकीय अधिकाऱ्याच्या सल्ल्याने लसीकरण करावे. जनावरांना स्वच्छ आणि थंड पाण्याची सोय करावी.

इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला:

इतर (माती / जमीन तयार करणे)	इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला
जमीन तयारी	सोयाबीन लागवडीकरता मध्यम ते भारी प्रतीची, उत्तम पाण्याचा निचरा होणारी, तसचे सामू ६.५ ते ७.५ असणारी जमीन निवडावी. कोरड्या हवामानाचा अंदाज लक्षात घेता नांगरणी नंतर वखराच्या २ ते ३ पाळ्या देऊन जमीन समपातळीत करावी त्याचबरोबर शेवटच्या वखराच्या पाळीपूर्वी ५ टन चांगले कुजलेले शेणखत अथवा कंपोस्ट खत पेरणी पूर्वी शेतात एक सारखे सम प्रमाणात मिसळून द्यावे. • खते, तणनाशके, बुरशीनाशके आणि बीज प्रक्रियेसाठी लागणारी जीवाणू संवर्धने इत्यादी महत्वाच्या निविष्टांची उपलब्धता सुनिश्चित करावी. • घरचे धान्य बियाणे म्हणून वापरावयाचे असल्यास बियाण्याची उगवण क्षमता तपासून घ्यावी.
जमीन तयारी	• तुरीच्या पेरणीपूर्वी नांगरणी व वखराच्या २ ते ३ पाळ्या देऊन शेतजमीन तयार करावी. शेवटच्यावखरणी पूर्वी १५ ते २० गाड्या / हेक्टरी चांगले शेणखत शेतजमिनीत मिसळावे. • तूर पिक लागवडीकरिता शेतजमीन तयार करावी. • तूर पिकाचे चांगल्या प्रतीचे बियाणे अधिकृत विक्रेत्याकडून/ प्रमाणित बियाणेधारकाकडूनच करावी. तूर बियाण्याला बीज प्रक्रियेसाठी रायझोबियम किंवा स्फुरद विरघळविणारे खते (पीएसबी) {२५० ग्राम प्रती १० किलो बियाणे}; यांचा वापर करावा. • तूर पिकाचे शिफारस केलेले वाणएकेटी-८८११, पीकेव्ही-तारा, बीएसएमआर-८५३, बीएसएमआर-७३६, बीडीएन-७१६ आणि आयसीपीएल-८७११९ (आशा).
जमीन तयारी	खरिप ज्वारी पेरणीसाठी जमिनीची नांगरणी करावी व वखराच्या २ ते ३ पाळ्या देऊन जमीनीची मशागत करावी. शेवटच्या वखरणीपूर्वी १० ते १५ गाड्या/हेक्टरी चांगले कुजलेले शेणखत जमिनीत मिसळावे.
जमीन तयारी	मक्याच्या पेरणीसाठी राजर्षी, पीकेव्ही एम शतक, उदय, कुबेर यापैकी एका वाणांची निवड करावी. मक्याच्या खरीपातील पेरणीसाठी शक्यतो सरळ वाणांची निवड करावी, कारण संकरीत वाणांच्या तुलनेत सरळ वाणांचा लागवडीचा खर्च कमी व निव्वळ नफा जास्त येतो.
जमीन तयारी	• मागील हंगामात गुलाबी बोंडअळीचा प्रादुर्भाव जास्त असलेल्या शेतांमध्ये पीक पद्धतीत फेरबदल (पिक फेरपालट) करावी, जेणेकरून गुलाबी बोंडअळीचा जीवनचक्र तुटेल. • कपाशीचे पावसाळ्यापूर्वी (पूर्वमान्सून) पेरणी करणे टाळावे. कारण लवकर पेरलेले पीक लवकरच फूल व पात्या तयार होतात आणि मागील हंगामातील सुप्त अवस्थेतील गुलाबी बोंडअळीचे पतंग त्यावर अंडी घालतात. त्यामुळे अशा पिकातून नव्या हंगामातील पहिली पिढी तयार होते व वेळेवर पेरलेल्या पिकावरही प्रादुर्भाव वाढतो. • कापूस पिकाच्या लागवडीकरिता मध्यम ते भारी, कसदार व पाण्याचा उत्तम निचरा होणाऱ्या जमिन निवडावी. हलक्या तसेच पाण्याचा निचरा न होणाऱ्या चिबड जमिनीची निवड करू नये. कापूस पिकाच्या लागवडीसाठी जमिनीची खोली ६० ते १०० सेमी असावी व सामू ०६ ते ८.५ असावा. कोरडवाहू कापूस लागवडीसाठी पूर्व मशागतीचे कामे पूर्ण करून शेवटची वखरणी करण्यापूर्वी १२ ते १५ गाड्या चांगले कुजलेले शेणखत/ कंपोस्ट खत शेतामध्ये समप्रमाणात पसरवून घ्यावे.
जमीन तयारी	या वर्षी कपाशी पेरणीचे नियोजन असल्यास शिफारस केलेले बियाणे पेरणीपूर्वी लागणारे शेती निविष्टाची जुळवाजुळव करून ठेवावी. त्यासाठी देशी सुधारित वाण एकेए -५, एकेए -७, एकेए -८, एकेए -८४०१ या बियाण्याचे हेक्टरी प्रमाण १२ ते १५ किलो वापरावे मध्यम भारी जमिनीकरिता ६० से.मी. X १५ से.मी. अंतर ठेवावे. अमेरिकन सुधारित जातीमध्ये एकेएच-०८१ या बियाण्याचे हेक्टरी प्रमाण १० ते १२ किलो ६० से.मी. X ३० से.मी. अंतर ठेवावे, एकेएच-०९-५ (सुवर्ण, शुभ्रा) पीकेव्ही- रजत, एकेएच-८८-२८ वाण वापरावे व त्या साठी लागवड अंतर मध्यम भारी जमिनीकरिता या बियाण्याचे हेक्टरी प्रमाण १० ते १२ किलो ६० से.मी. X ३० से.मी., ६० से.मी. X १५ से.मी. अंतर ठेवावे, देशी संकरीत जात पीकेव्ही-डीएच-१ व पीकेव्ही सुवर्ण वाणासाठी अंतर ६० से.मी. X ४५ से.मी. ठेवावे बियाण्याचे हेक्टरी प्रमाण ३.० ते ३.५ किलो वापरावे.
जमीन तयारी	मुगाच्या पेरणीसाठी शेतजमीन वखराच्या २ ते ३ पाळ्या देऊन तयार करावी. शेवटच्या वखरणीपूर्वी चांगले कुजलेले शेणखत ५ टन/हेक्टरी जमिनीत टाकावे. मुग पिकाच्या पेरणीसाठी कोपरगाव, पी.के.व्ही. ए.के.एम.-४, पी.के.व्ही.मुग -८८०२ आणि पी.के.व्ही.ग्रीन गोल्ड (ए.के.एम.-९९११) यापैकी एका वाणांची निवड करावी.

इतर (माती / जमीन तयार करणे)	इतर (माती / जमीन तयार करणे) निहाय सल्ला
सामान्य सल्ला	उडीदाच्या पेरणीसाठी शेतजमीन वखराच्या २ ते ३ पाव्या देऊन तयार करावी.शेवटच्या वखरणीपूर्वी चांगले कुजलेले शेणखत ५ टन/हेक्टरी जमिनीत टाकावे.उडीदाच्या पेरणीसाठी पी.के.व्ही. उडीद (ए.के.यू.-१५), पी.डी.के.व्ही.ब्लॉक गोल्ड (ए.के.यू.-१०-१), टी.ए.यु.-१ आणि टी.ए.यु.-२ यापैकी एका वाणांची निवड करावी.
जमीन तयारी	तीळ पिकाच्या पेरणीसाठी शेतजमिनीस नागरणी करावी नांगरणी नंतर वखराच्या २ ते ३ पाव्यादेऊन देऊन जमीन समपातळीत करावी त्याचबरोबर शेवटच्या वखराच्या पाळीपूर्वी पू १५ ते २० गाडीचांगले मुरमुलेले शेणखत किंवा कंपोस्ट खत पेरणीपूर्वी शेतात एकसारखे मिसळून द्यावे. • पेरणी करीताएके टी -६४ आणि जेएलटी - ४०८ या शिफारशीत वाणाचा वापर करावा.
सामान्य सल्ला	नवीन फळबाग लागवड जसे संत्रा ,पेरू, सीताफळ फळपिकाच्या शिफारस अंतरानुसार १X१X१ मीटर या आकाराचे खड्डे खोदून तयार करावेत. जेणेकरून खड्यात आतील बाजूस व उकरलेल्या मातीस उन लागून नैसर्गिक किडीचे नियंत्रण होईल. जूनच्या पहिल्या आठवड्या नंतर १ भाग शेणखत ,२ भाग माती, २ किलो सिंगल सुपर फॉस्फेट, १०० ग्राम क्लोरोपायरीफॉस पावडरचे मिश्रण करून पुष्टभाग पातळीपासून १०- १५ सेंमी पर्यंत खड्डे भरावा.
सामान्य सल्ला	•शेतकरी बांधवांनी बियाणे खरेदी करताना टॅग/लेबल वरील संपूर्ण माहिती जसे की, पिकाचे नाव,वाण/जात, उगवणशक्ती, भौतिक व अनुवांशिक शुद्धता टक्केवारी, निव्वळ वजन, बियाणे चाचणी,तारीख, महिना व वर्ष, बीज प्रक्रियेला वापरलेले रसायन, तसेच विक्रेत्याचे नाव व पत्ता इत्यादी माहिती तपासून घ्यावी. •बियाणे विक्रेत्याकडून खरेदी केलेल्या बियाण्याची पक्की पावती/ बिल घ्यावे, त्यावर विक्रेता आणि खरेदी करणारे शेतकऱ्याची स्वाक्षरी असल्याची खात्री करावी.

हवामान चेतावण्यांचे संभाव्य प्रभाव (सामान्य):

•मेघगर्जनसह विजांचा कडकडामुळे पशुधन , शेतकरी किंवा शेतमजुरास इजा अथवा मृत्यू होऊ शकतो. वादळी वाऱ्यामुळे झाडांवरील फळांची गळ होऊ शकते, गोठा अथवा शेतात साठवलेला चान्याचे नुकसान होऊ शकते.
•पावसामुळे परिपक्व अवस्थेतील पिकाचे नुकसान होऊ शकते तसेच प्रत खराब होऊ शकते. ते पावसामुळे कृषी उत्पन्न बाजार समिती अथवा खुल्या बाजारामध्ये शेतकऱ्यांद्वारा विक्रीसाठी आणलेला शेतमाल पावसाच्या संपर्कात खराब होऊ शकतो.

परिणाम आधारित सल्ला (सामान्य):

• मेघगर्जना, विजांचा कडकडाट व वादळी वायाचा अंदाज लक्षात घेता पशुधनास उघड्यावर चराई क्षेत्रावर चरावयास सोडणे टाळावे. जनावराना गोठ्या मध्येच चारा व पाण्याची व्यवस्था करावी. शेतात काम करताना मेघगर्जनेची चाहूल लागताच तात्काळ सुरक्षित ठिकाणी आश्रय घ्यावा. जिह्यातील मागील घटनांचा संदर्भ लक्षात घेता मेघगर्जनेच्या वेळी पळस, कडूनिंब तसेच ईतर कोणत्याही झाडाखाली आश्रय टाळावा. • वादळी वाऱ्याचा अंदाज लक्षात घेता बाजारा योग्य फळे तसेच भाजीपाला पिकाची काढणी करून विक्री करावी. फळझाडांना बाबूच्या सहाय्याने आधार द्यावा.

Farmers are advised to download Unified Mausam and "Meghdoot" android application on mobile for Weather forecast and weather based Agromet Advisories and "Damini" android application for forecast of Thunderstorm and lightning.

Mausam MobileApp link: <https://play.google.com/store/apps/details/>

Meghdoot MobileApp link: https://play.google.com/store/apps/details

Damini MobileApp link : https://play.google.com/store/apps/details